

Pohjois-Pohjanmaan maakuntapäivät 8.11.2022

Ministeri Tytti Tuppuraisen puheenvuoro:

Uusi pohjoinen talousmaantiede

Hyvät kuulijat,

Maailma on tällä hetkellä monella tapaa uuden edessä. Olimme juuri toipumassa koronapandemiasta, kun helmikuussa Venäjä aloitti raakalaismaisen hyökkäyssodan Ukrainaan. Tämä hetki muutti koko Euroopan turvallisuustilanteen.

Ukraina tarvitsee kaiken mahdollisen tuen voittaakseen sodan ja tässä meidän on pysyttävä yhtenäisenä niin Suomessa, kuin Euroopassakin. Tällä hetkellä Putin käyttää energiaa aseena ja yrittää hajottaa Euroopan yhtenäisyyttä. On kuitenkin täysin selvää, että pidämme kiinni eurooppalaisista liberaalin demokratian, tasa-arvon ja oikeusvaltioperiaatteeseen nojaavista arvoistamme.

Venäjän hyökkäyssota ei ole ainoa kriisi, joka on koetellut Suomen selviämistä. Sota alkoi ennen kuin oli kunnolla selvitty pandemiasta. Ja vaikka vuoden 2008 finanssikriisi tuntuu nyt jo etäiseltä historialta, sen vaikutuksista ei olla päästy eroon. Maailman keskuspankkien epätavallinen rahapolitiikka alkoi finanssikriisistä, eikä se ehtinyt loppua ennen kuin pandemia sekoitti taas maailmantalouden.

Se, mitä runsaassa kymmenessä vuodessa ehti tapahtua, oli tottuminen olemattomaan inflaatioon. Merkittävät taloustieteilijät – Hans-Werner Sinn Saksassa ja Larry Summers Yhdysvalloissa – arvelivat inflaation jääneen historiaan ja maailman siirtyneen pysyvään anemiaan niin kasvun kuin inflaationkin osalta. Valtioiden reaktiot pandemian aiheuttamaan talouslaman uhkaan olivat tämän perusteella johdonmukaisia. Kun rahapolitiikassa liikkumavaraa oli jo käytetty, finanssipolitiikkaa muutettiin voimakkaasti elvyttäväksi useimmilla suurilla talousalueilla.

Kulunut vuosi on muistuttanut, että inflaatio on yhä huomioon otettava riski. Energian ja raaka-aineiden hinnat ovat jo muutaman kuukauden viiveellä siirtyneet pohjainflaatioon. Sen mukaisesti keskuspankit ovat ryhtyneet nostamaan korkoja inflaation jarruttamiseksi.

Finanssipolitiikasta vastuuta kantaviin poliittisiin päättäjiin verrattuna keskuspankkiireilla on kadehdittavan selvät nuotit. Heidän on pidettävä rahan arvo vakaana. On kuitenkin hyvä muistaa, että itsenäistenkin keskuspankkien odotetaan pitävän huolta rahan arvon vakaudesta ilman, että talouskasvuun tulee kovin syviä ja pitkiä laskukausia. Kun Yhdysvaltain keskuspankkia – ja vähän muitakin – on arvosteltu siitä, että ne olivat liian hitaita ja liian varovaisia reagoimaan inflaatioon, sitä on pidetty asiallisena talouskeskusteluna. Siksi on ihan kohtuullista ja oikein muistaa tämän ilmiön symmetrisyys:

jos rahapolitiikan löysyyden moittiminen on asiallista talouspuhetta, ei sen jyrkkyyden arviointi ole mitään Modern Monetary Policy -haihatusta.

On hyvä, että keskuspankit pitävät kiinni itsenäisyydestään. On syytä uskoa ja varsinkin toivoa, että niiden politiikka on oikein mitoitettua ja oikein ajoitettua. Talouspolitikassa pitää keskittyä muihin kysymyksiin, finanssipolitiikan oikeaan viritykseen, energiahintojen alaspainamiseen ja uusiutuviin investoimiseen sekä ennen kaikkea talouden rakenteellisiin uudistuksiin.

Suomen oman talouden kannalta sekä kotimainen että eurooppalainen finanssipolitiikka on ollut vähintään kohtuullisen hyvin harkittua. Suomi ei ole velkakriisissä eikä heittänyt rahaa holtittomasti hukkaan. Jos tähän ei usko, kannattaa selata vaikka valtiovarainministeriön virkavastuulla laatimia lähiajan ennusteita.

Suomen valtionvelka suhteessa bruttokansantuotteeseen on Marinin hallituksen ensimmäisestä täydestä budjettivuodesta 2020 viimeiseen budjettivuoteen 2023 pysynyt suunnilleen ennallaan. Itseasiassa se on laskemassa puoli prosenttiyksikköä. Julkiset menot suhteessa kansantuotteeseen ovat laskemassa reilusta 57 prosentista hiukan alle 55 prosenttiin. Ja kokonaisveroaste on pysynyt suunnilleen ennallaan. Kun vielä eläkerahoituksen tuotto on ennakoitua parempi, näyttää julkisen talouden tasapaino kohtuulliselta.

Suomen vahvuus on toki se, että toisinaan ryhdymme ehkäisemään kriisejä, sen sijaan että reagoimme niihin. Siksi julkisen talouden tasapainoon pitää varmasti lähivuosina kiinnittää huomiota. Hysteriaan ei kuitenkaan ole aihetta, vaan järkeviin, pitkäkestoisiin toimiin.

Hyvät ystävät,

Suomen Nato-jäsenyyden edistyminen tapahtuu vääjäämättä. Unkarin hyväksyntää odotetaan joulukuussa ja Turkin kanssa käydään vuoropuhelua. Tämä uusi todellisuus ja tuleva Nato-jäsenyys edellyttävät uutta ajattelua myös maamme talousmaantieteeseen. Itämeren haavoittuvuus paljastui räjähdysten vaurioittaessa Nord Stream -kaasuputkia. Tämän vuoksi Maareittien vahvistaminen lännen suuntaan on ilmeinen välttämättömyys. Tarvitsemme lisää raideinvestointeja, merenkulun edellytysten vahvistamista, toimivaa lentoliikennettä ja maanteiden parantamista. Pohjois-Pohjanmaalla on tässä merkittävä tilaisuus kehittyä maailmanlaajuisen vihreän energian osaamiskeskittymäksi.

Strategiset investoinnit kulkuyhteyksiin houkuttelevat alueelle uutta yritystoimintaa ja vahvistavat maakuntamme elinvoimaa. On selvää, että pohjoisen Suomen strateginen asema on tunnustettava ja sitä on vahvistettava. Kun tarvitsemme turvallisia yhteyksiä kumppaneihimme ja liittolaisiimme - koko pohjoinen Suomi on avainasemassa.

Hyvät ystävät,

Vaikka kulunut vaalikausi on ollut kriisien sävyttämä, olemme saaneet aikaan myös paljon edistystä ja tehneet ihmisten arkea parantavia toimia. Heti vaalikauden alkuun neuvottelimme EU:n monivuotisen rahoituskehitykseen edelliskautta suuremman saannon EAKR ja ESR – rahoitukseen. Lisäksi Pohjois-Suomen kannalta saimme tärkeän kansallinen 100 miljoonan

euron erityiskirjekuoren itä- ja pohjoisten harvaanasuttujen alueiden erityistukeen (NSPA). Olin itse mukana näissä neuvotteluissa ja voin ylpeydellä todeta, että onnistuimme tässä.

Lapsiperheisiin panostaminen on ollut Marinin hallituksen arvovalinta; olemme toteuttaneet tällä vaalikaudella perhevapaa-uudistuksen ja palauttaneet kokopäiväisen subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden jokaiselle lapselle. Tämän lisäksi syyskuun budjettiriihessä teimme päätökset varhaiskasvatusmaksujen alentamisesta, ylimääräisestä kertaluontoisesta lapsilisästä, sähkötuesta ja sähkövähennyksestä. Nämä päätökset helpottavat monien lapsiperheiden taloudellista tilannetta.

Marinin hallitus on panostanut myös koulutukseen toteuttamalla historiallisia uudistuksia, kuten oppivelvollisuusiän noston 18 vuoteen ja maksuttoman toisen asteen. Panostukset koulutukseen näkyvät myös täällä Pohjois-Pohjanmaalla: Oulun yliopiston koulutustarjontaan on lisätty psykologian koulutusohjelma. Tämän lisäksi Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt erillisrahoituksena ja avustuksina monia koulutushankkeita, esimerkiksi Oulun peruskouluille oppilaanohjauksen kehittämiseen 380 000 euroa. Haluan nostaa myös esille harrastuspuolelle menneet avustukset, kuten Oulun uimahallin ja jäähallin peruskorjauksiin saadut 1,5 miljoonaa euroa. Nämä saattavat tuntua pieniltä asioilta, mutta ovat monen nuoren harrastustoiminnan kannalta merkittäviä.

Hyvät kuulijat,

Ihmisten hyvinvoinnin parantaminen on ollut myös poikkeusaikana Marinin hallituksen punainen lanka. Sosiaali- ja terveystieteiden myötä sote-palvelut siirtyvät kunnilta hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta. Hyvinvointialueiden aloitus on iso asia. Rahoituksen kannalta merkittävää on ollut päätös Oulun yliopistollisen sairaalan OYS2030-rakennushankkeelle myönnetty poikkeuslupa toisen vaiheen rakentamiselle. Toisessa vaiheessa uuteen yliopistosairaalaan rakennetaan tiloja muun muassa avohoidolle, syöpätautien hoidolle, apteekille, laboratoriolle, kuvantamiselle sekä vuodeosastoille.

Panostukset infraan ovat oma lukunsa. Hallituskauden alussa saimme uuden MAL-sopimuksen. Maanteiden kunnostukseen on myönnetty rahoitusta esimerkiksi Kantatie 63:n Sievi–Ylivieska-välin parannukseen. Investointi Poikkimaantiehen ja siten Oulun sataman liikenteen sujuvoittamiseen oli hyvä uutinen. Tämä oli tärkeä päätös ja kannustin Stora Ensolle investoida toisenkin paperikoneen konvertoimiseen kartonkituotantoon. Raideinvestoinneista merkittävä on päätös Laurila–Tornio-Haaparanta välin sähköistämisestä. Yhteys otetaan käyttöön vuonna 2025.

On myös syytä nostaa esille yritysten panostukset pohjoiseen. SSAB on nyt muuttamassa Raahen tehdastaan fossiilivapaan teräksen tuotantoon. Tätä edesauttaa valtio-omistajan vahva tuki. Raahen tehtaastaan fossiilivapaan teräksen tuotantoa edistääksemme SSAB:n osakkeet siirrettiin Solidiumista valtion suoraan omistukseen ja omistajaohjaukseen. Omistukselle määriteltiin ns. strateginen intressi. VR kertoi keväällä, että yhtiö keskittää VR Fleetcare Oy:n kalustoprojektiansa toteuttamisen Ouluun. Aiemmin on tehty vain joitakin huoltotöitä, mutta aletaan tekemään myös mittavia kalustoprojekteja.

Hyvät kuulijat,

Pohjoisen Suomen momentum on nyt. Olemme Euroopan uusi keskipiste ja nyt on aika toteuttaa alueemme isot keskeiset hankkeet. Meidän on vahvistettava entisestään pohjoisen osaamista. Tässä päämäärässä Oulun yliopisto ja ammattikorkeakoulu ovat merkittävässä roolissa.

Meidän on kutsuttava valtio tukemaan teollisuuden investointeja pohjoiseen ja vahvistamaan maakuntamme toimintaedellytyksiä, infraa ja innovaatiotoimintaa. Nyt meillä on mahdollisuus luoda maailmanluokan yhtenäinen kasvu- ja työmarkkina-alue Pohjolaan. Tämän lisäksi Oulun Euroopan kulttuuripääkaupunki vuosi mahdollistaa aivan uudenlaista näkyvyyttä maakuntamme rikkaan ja monipuolisen kulttuurin esiin nostamiseksi.

Hyvät kuulijat,

Maakuntamme Pohjois-Pohjanmaan paikka on toimia kirittäjänä – meidän on näytettävä tietä ja oltava etujoukoissa luomalla uutta kestäväää kasvua, investointeja ja tulevaisuutta. Tähän työhön tarvitsemme mukaan jokaista. Riitaisassa pöydässä ei sovita yhteisistä edistysaskelista, vaan pääsemme tavoitteeseemme vain yhteistyössä. Pohjoispohjalaisittain sanottuna: me teemme oman tulevaisuutemme! Nyt on aika varmistaa, että pohjoisen Suomen mahdollisuudet tehdään todeksi!